

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ОСВІЧЕНОСТІ МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Ткачук Н.В.

кандидат економічних наук,

старший викладач кафедри фінансів

Волинського національного університету імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

Фінансова грамотність населення будь якої країни є запорукою її успішного інноваційного та інвестиційного прогресивного розвитку. Україна як незалежна європейська держава теж стала на шлях освітніх інновацій та впровадила у освітній процес на різних рівнях вивчення фінансової грамотності. В умовах сьогодення, коли прогрес науки, техніки, цифрових та нанотехнологій просувається надшвидкими темпами актуальним стало максимальне ознайомлення та вміння користуватися великою кількістю фінансових інструментів. Саме тому всі верстви населення, а особливо, фінансисти, зобов'язані бути фінансово освіченими. Це дасть можливість в умовах воєнного стану зберегти свої фінансові ресурси, не допустити їх знецінення, а навпаки, зуміти примножити їх та використати на свою користь і для допомоги потребувачим та для потреб Збройних сил України.

Попереду нас чекає не менш важливий період відбудови, відновлення нашої держави, тому фінансові знання завжди будуть доречними.

За останні роки обсяг послуг, що пропонуються на фінансовому ринку, виріс у декілька разів, проте рівень фінансової грамотності споживачів радикально не змінився, що не дає змоги залучати їх до фінансового простору країни [4].

Населення не лише не знає як користуватися фінансовими інструментами, а й має низьку довіру до фінансової системи та її інститутів. Підвищення фінансової грамотності та фінансова інклюзія є актуальним питанням і створюють можливості для економічного зростання та підвищення загального добробуту країни та її громадян, що так необхідно після тотальної агресії Росії. Фінансова обізнаність допомагає зрозуміти ключові фінансові поняття і використовувати їх для прийняття рішень про доходи, витрати і заощадження, для вибору відповідних фінансових інструментів, планування бюджету, нагромадження коштів на майбутні цілі

тощо. Фінансово грамотні люди більшою мірою захищені від фінансових ризиків і непередбачуваних ситуацій [1].

Провідні країни світу, зокрема США, Великобританія, Канада спрямовують багато зусиль на підвищення фінансової грамотності населення. На сьогодні, за даними Світового банку, 44 країни світу схвалили стратегію фінансової грамотності, а у 27 країнах цей документ знаходиться на етапі розробки.

За даними дослідження USAID «Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні», рівень фінансової грамотності населення України становить 11,2 (з 21) і є одним з найнижчих значень індексу серед 30 країн, які брали участь в опитуванні.

Все вищезазначене підтверджує необхідність активізації роботи закладів вищої освіти у сфері розвитку фінансової грамотності на національному рівні, здобуття молоддю знань і навичок щодо управління особистими фінансами ще під час навчання, як у закладах загальної середньої освіти, так і у закладах вищої освіти, незалежно від галузі знань та обраної спеціалізації [2].

Важливим напрямом над яким слід працювати – це digital-трансформація системи освіти в сфері фінансових технологій та фінансових інноваційних рішень [3].

У звіті StartupBlink за 2021 рік щодо 1 тис міст і 100 країн з найбільшим стартап-потенціалом Україна посіла 34 місце. Це на п'ять позицій нижче, ніж у 2020 році. З українських міст найвищий показник у світовому рейтингу має Київ, який посів 48 місце. Порівняно з 2020 роком він опустився на 16 позицій. У столиці зосереджено 53% стартапів, у Харкові – 10,8%, у Львові – 8%.

Важливим кроком в розвитку фінансової грамотності населення є прийнята Стратегія розвитку фінансових технологій в Україні до 2025 року.

Варто відзначити світові тенденції розвитку фінансових технологій:

- великі технологічні компанії продовжують розвиватися в напрямку платежів і цифрової екосистеми;
- фінансові технології компанії розвиваються в суміжних областях для розширення клієнтської бази;
- великі корпорації збільшують інвестиції у цифрові технології;
- фінтех-компанії об'єднуються в консорціуми, щоб отримати кращий доступ до інвестицій;
- Уряди країн фокусуються на регулюванні галузі фінансових технологій.

Динамічний розвиток фінансових технологій в Україні очікувався і в 2022 році, проте воєнні дії, що відбуваються на території нашої держави призупинили прогресивні процеси в цьому напрямку. За даними UAFIC, дві третини всіх фінансових транзакцій тепер здійснюються онлайн.

Перспективи розвитку фінансових технологій в світі:

- 40% наявних ролей в банкінгу можуть бути замінені штучним інтелектом;

- щороку створюється більше 500 нових стартапів в галузі фінансових технологій;

- 2 млрд людей, не охоплених банківськими послугами, можна охопити за допомогою мобільних пристроїв;

- для створення нового цифрового банку необхідно 50 млн доларів.

Багато великих світових компаній, в тому числі Microsoft, планують створювати «телекомунікаційний» блокчейн.

Політична партія «Національна платформа» 10 лютого 2022 року в Києві презентувала перший в Україні інструмент цифрової демократії – цифровий партійний токен.

В умовах активного фінансового розвитку територіальних громад в Україні виникає та широко використовується поняття «геоінформаційна система (ГІС) територіальної громади». Тобто, це є інноваційний електронний картографічний ресурс, для забезпечення цілеспрямованого та комфортного управління активами громади. І дана новостворена система вимагає також фінансово грамотного населення для користування фінансовими послугами, а також освічених фінансистів, що працюватимуть в цій системі і надаватимуть відповідні фінансові послуги. Підготовка населення в даній сфері покладається на заклади вищої освіти.

Враховуючи розвиток фінансової системи та фінансових технологій на найближчу перспективу орієнтовно 5 років, освітянам слід готувати фахівців з кібербезпеки та інтернет гігієни споживачів фінансових послуг.

Для прикладу, Android-троян Medusa, що з'явилася у 2020 році та FluBot залишаються загрозою для користувачів Android. Потрібні фахівці, які зможуть забезпечити користувачам інформаційну інтернет гігієну та зможуть швидко реагувати на загрози інтернет вірусів.

Фінансово-кредитний ринок стрімко змінюється. Монобанк, ІзіБанк, SPORTBANK, французький Qonto – необанк для підприємців, який обслуговує ММСБ та фрілансерів. Сервіс поєднує банківські послуги, бухгалтерський облік та управління витратами.

Автоматизація і цифровізація в агробізнесі та логістиці, побудова вуглецево-нейтральної економіки до 2050 вимагає відповідного рівня фахівців даної галузі, що поєднують знання фінансів, екології, аналітики, ІТ-технологій.

Синергетичний підхід до підготовки молодого покоління у галузі фінансової грамотності продиктований сьогоденням, підсилюється українськими реаліями життя в умовах дії військового стану. Тому важливим напрямом навчання як учнів, так і студентів різних

спеціальностей та форм, а особливо, фахівців-фінансистів, є детальне та глибоке вивчення фінансової грамотності та популяризація її в суспільстві для досягнення максимального позитивного ефекту для нашої держави сьогодні та з метою виявлення нових фінансових джерел для відбудови і відновлення державної цілісності у всіх її сферах та напрямках.

Список використаних джерел:

1. Рекомендації щодо створення внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти. Імплементація системи забезпечення якості освіти через співробітництво університету-бізнесу-уряду в ЗВО 586109-EPP-1-2017-1-RO-EPPKA2-SBHE-SP-EDUQA. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/Recommendations-UA.pdf>

2. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) Ухвалено Міністерською конференцією в Єревані, 14-15 травня 2015 р. URL: https://www.britishcouncil.org.ua/sites/default/files/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf

3. Ткачук Н.В. Практика застосування фіскальної децентралізації: українські реалії та зарубіжний досвід. *Економіка і менеджмент: сучасні трансформації в епоху глобалізації* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 29 січня 2016 року. Клайпедський університет. Литва, 2016. С. 250–253.

4. Ткачук Н.В., Ткачук Т.А. Основні детермінанти розвитку фінансової децентралізації в Україні в умовах пандемії. *Державна фінансова політика України в умовах євроінтеграції: погляди науковців та практиків* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, 18 лютого 2021 року. ЛНУ ім. Івана Франка, Львів, 2021. С. 91–94.